

de 2005 tingué lloc a Barcelona (a la seu de l'IEC: sessió d'inauguració), a la Universitat de Vic, i a Folgueroles (sala de plens de l'Ajuntament: sessió de clausura), el «VI Col·loqui sobre Verdaguer», organitzat per la Societat Verdaguer i la Càtedra Verdaguer de la Universitat de Vic. Amb la celebració d'aquest col·loqui s'afermava la continuïtat de la sèrie de col·loquis científics iniciats el 1986, centrats en l'estudi de l'obra i la personalitat de Jacint Verdaguer, i, per la participació de conferenciants i ponents, s'eixamplava el seu abast a l'esfera internacional. El comitè organitzador era format per professors de les universitats de Vic, Barcelona, Autònoma de Barcelona, Rovira i Virgili i de Lleida; i el comitè científic per professors de la Universitat de Vic, de Barcelona, Autònoma de Barcelona, de Lleida i de Girona.

La temàtica del col·loqui era explícitament anunciada en el seu títol: «Verdaguer: llengua, retòrica i poètica», i val a dir que enfrontar-se a aquests aspectes de l'obra del poeta de Fol-

gueroles suposava tot un repte, ja que havien estat poc tractats, només de manera parcial o tangencial i, més aviat, pel que fa a la llengua, havien creat un clixé que aportava una valoració genèrica, transcendental fins i tot, sota el qual, però, hi havia pocs fonaments coneguts i estudiats. La carta de convit del col·loqui era, en aquest sentit, molt explícita: «La 'llengua de Verdaguer' ha esdevingut entre els crítics i els erudits un tòpic més alludit que no pas estudiat. I, quan és estudiada, ho és més com a repertori de recursos taxonòmics que no com la trama i l'ordit d'una obra d'art de la literatura catalana. És en les seves grans obres de poesia i de prosa on rau el caràcter fundacional de la llengua de Verdaguer. La funció poètica i la funció retòrica donen ànima a la llengua.» D'aquesta reflexió se'n derivava l'interès dels temes del col·loqui. Amb tot, s'era conscient que el col·loqui no podia fer altra cosa que promoure i incitar els estudis sobre la llengua, la retòrica i la poètica de Verdaguer, tot aprofitant el que ja hi havia fet, però mostrant el camp que hi ha encara per córrer. D'altra banda, el col·loqui es proposava d'estudiar el «llegat verdaguerià, lingüístic, retòric i poètic, la seva riquesa i la seva vitalitat, en la tradició literària catalana.»

Així, el col·loqui s'estructurà en quatre àmbits temàtics:

1. Els codis disponibles. Les fonts i els models (les reflexions sobre la llengua literària; el Romanticisme i la llengua literària; gramàtiques; retòriques; diccionaris).
2. El pensament i les actituds de Verdaguer (les relacions de Verdaguer: Balari i Jovany, Aguiló, Collell, Milà i Fontanals, Matheu, Rubió i Ors, Llorens i Barba, Coll i Vehí, etc.)
3. L'escriptura de Verdaguer (l'anàlisi de la creació literària verdagueriana: pragmàtica de la literatura de Verdaguer; l'ús de la prosa i l'ús de la poesia; registres lingüístics; estudi del lèxic verdaguerià; qüestions de dialectologia en Verdaguer; morfologia i sintaxi; mètrica; prosòdia; fonètica; estil; usos gràfics de Verdaguer).
4. La projecció de l'escriptura de Verdaguer (el llegat de Verdaguer en el llenguatge literari, en la lexicografia catalana, en la gramatografia i en la preceptiva; la fortuna de Verdaguer en el debat literari).

Per a donar cos al col·loqui, el comitè organitzador encarregà tres conferències i tres ponències a especialistes reconeguts; les conferències a Joan Veny, Amadeu Viana i Josep Massot i Muntaner; i les ponències, a Pere Ramírez Molas, Albert Rossich i Margarida Aritzeta. S'hi presentaren, a més, vint-i-dues comunicacions que responien als quatre àmbits temàtics del col·loqui. El nombre d'assistents al col·loqui, finalment, superà de llarg la cinquantesena.

La clausura del col·loqui inclogué una recepció a la Casa Museu Verdaguer de Folgueroles, on hi havia l'exposició *Paisatges traçats per Verdaguer*, i el concert *Lo cor de l'home és una mar*, amb poemes de Verdaguer musicats i interpretats per Joan Josep Mayans (cant, guitarres i viola de roda), acompanyat de Xavier Pallàs (violí, mandolina i acordió).

Les actes del col·loqui es publiquen, com ha estat habitual en els altres col·loquis verdaguerians, en un número del renovat *Anuari Verdaguer. Revista d'estudis literaris del segle XIX*, a la tardor de 2006.

La present ressenya del «VI Col·loqui sobre Verdaguer» no es pot fer ressò detallat de totes les aportacions que es feren al coneixement i a l'estudi de l'obra de Verdaguer, en el marc de la temàtica proposada; les actes en donaran compte sobradament. Sí, però, que, ni que sigui de manera provisional, es poden apuntar alguns punts valoratius.

En primer lloc, l'interès mostrat per especialistes de diversos camps de la lingüística, des dels enfocaments tradicionals —lèxic, sintaxi, morfologia, dialectologia— als moderns —pragmàtica—, per l'estudi de la llengua de Verdaguer: fonts, recursos, usos, aportacions, etc. Un interès que posà en evidència, de manera immediata, la necessitat urgent d'enfrontar-se a l'estudi de la llengua de Verdaguer —en tots els seus registres— a consciència i amb tot

l'instrumental que els nous enfocaments de les ciències lingüístiques i literàries posen a l'abast dels estudiosos. I això, no només perquè ho reclama a crits l'obra del poeta, per ella mateixa, sinó per la transcendència que la llengua de Verdaguer ha tingut i té, tant en el procés històric de desenvolupament de l'idioma, com sobre el llegat que deixà a escriptors i erudits posteriors, així com als parlants en general, tant els de registres més populars com als més estandarditzats.

En aquest sentit anava la proposta formulada pel doctor Joan Veny, en la conferència inaugural, quan demanava «procedir a la formació d'una base de dades, duta a terme per un equip constituït per lingüistes i experts en l'obra de Verdaguer, per informàtics i paleògrafs», per tal d'«emmagatzemar tot el lèxic verdaguerià, pertanyent a l'obra publicada i a la inèdita, incloses les notes dels seus nombrosos quaderns, amb contextos, datacions i correccions», a partir de la qual es poguessin elaborar «un diccionari verdaguerià i treballs monogràfics definitius sobre múltiples aspectes d'una llengua de riquesa esbalaïdora.» Per aquí caldria començar, tot i que el projecte probablement hauria de ser encara més ambiciós, atès el paper decisiu de l'obra de Verdaguer en la història cultural catalana i de la romanística en general.

La llengua, però, més enllà de ser considerada des de la perspectiva del revulsiu que suposà el domini que en tenia Verdaguer, l'explotació dels seus recursos i la projecció que li donà a través de la seva obra, era, en primer lloc, el seu instrument de creació artística. D'aquí, l'interès del col·loqui a estudiar la «llengua literària» de Verdaguer, els recursos retòrics, la construcció d'una poètica pròpia. Retòrica i poètica que, òbviament, per a un escriptor es fonamenten en el maneig dels elements lingüístics. En aquest sentit, el col·loqui posà en evidència que l'estudi de tota l'obra de Verdaguer s'ha de fer tenint en compte el conjunt de tots aquests elements. Amadeu Viana s'hi endinsava des de l'estudi dels dítics toponímics i geogràfics de *L'Atlàntida*, que li permetien apuntar una nova via en la lectura del poema verdaguerià; Albert Rossich demostrava com la diversitat de solucions ortogràfiques en certs textos de Verdaguer no era casual, sinó que responia, de manera conscient, a la diversa intenció poètica de l'autor, d'acord amb la finalitat i el destinatari dels seus textos; o Pere Ramírez Molas encetava l'estudi de les estructures mètriques que són detectables en la prosa de Verdaguer, a partir de l'anàlisi dels elements fònics, lexicals o logicosintàctics.

Aquests i d'altres exemples demostratius que es podrien aportar, però que seran més fàcils d'objectivar amb la lectura de les actes del col·loqui, permeten afirmar que el «VI Col·loqui sobre Verdaguer» acomplí els objectius proposats i esperar que s'eixampli el camp d'investigació sobre l'obra de Verdaguer —i, darrere seu, de tot un reguitzell d'autors de la seva època— amb estudis provinents de les diverses branques de la lingüística i la poètica i amb l'aplicació dels nous mètodes d'anàlisi i tractament de textos literaris. [P. F.]